

Kaupunginhallituksen selvitys aikataulusta ja toimenpiteistä, joihin se aikoo ryhtyä vuoden 2022 arviointikertomuksessa esitettyjen johtopäätösten ja kehittämisehdotusten perusteella. (24.8.2023 kaupungin johtoryhmä)

1. Kaupunkikonsernin taloudellisen tilan arviointi

Kahta viimeistä tilikautta ovat leimanneet kertaluontoisten erien vaikutus Rovaniemen kaupungin talouteen. Talouden tasapainottamiseksi tarvittava toimintakatteen vuosittaisen kasvun raja on tiedossa.

Mitä toimia kaupunginhallitus aikoo tehdä, jotta kaupungin talous saadaan pidettyä tasapainossa ja toimintakatteen kasvu saadaan rajattua 2,9 %:iin?

Selvitys	Toimenpiteet
Edelliset tilikaudet ovat olleet kuntataloudessa erittäin poikkeuksellisia. Koronaepidemia vaikutti sekä kuluihin että menoihin, samoin hyvinvointialueuudistukseen valmistautuminen. Muutoksia on tulossa myös tulevana esimerkiksi TE-uudistuksen myötä. Myös muuttuvat poliittiset valtasuhteet vaikuttavat siihen miten kuntien talous jatkossa kehittyy. Epävarmuutta pienentää jatkossa suurinta vaihtelua sisältäneiden toimintojen siirtyminen hyvinvointialueiden vastuulle.	<ul style="list-style-type: none">- Talousarvioista päätetään lähellä talousarviovuoden alkua, jolloin sekä tulo- että menoarviot ovat mahdollisimmat luotettavia. Toimintakatteen kasvun rajaamista kuvaava luku voi muuttua ennusteen täsmentyessä.- Jo kehityksen laatimisen vaiheessa varataan riittävä puskuri kattamaan pienempiä tuloja tai suurempia menoja.- Talouden suunnittelu toteutetaan siten, että koko suunnittelukausi on oltava tasapainossa. Jos talousarvioon tehdään muutoksia, on suunnittelukauden säilyttävä tasapainossa myös muutosten jälkeenkin.- Palveluverkon tehokas rakenne ja laajuus, sekä henkilöstön määrän optimointi ovat jatkossa yhä tärkeämmässä roolissa, valmistelijoiden ja päätöksentekijöiden on sitouduttava talouden tasapainon löytämiseen.- Osallistetaan laajasti sekä organisaation työntekijät että kuntalaiset talouden tasapainon saavuttamiseen.- Talousarvion suunnitteluohjeesta ja raamista on päätetty olemassa olevan taloustilanteen pohjalta, joka on tiukempi kuin tässä esitetty 2,9 %:n kasvu. Tämä edellyttää vuonna 2024 jokaiselta toimielimeltä säästöjä

	<ul style="list-style-type: none"> -1,6% muutetusta talousarviosta 2023. - Selvitetään turistivero ja sen tuomat vaikutukset. - Toimitilaselvitys on meneillään ja sen pohjalta tehdään päätökset. Myydään tarpeettomat tilat. - Merkittävät investoinnit ovat meneillään ja niiden seurantaan kaupunginhallitus kiinnittää erityistä huomiota.
<p>2. Kaupunkikonsernin ja tytäryhteisöjen talouden tavoitteiden toteutuminen</p> <p>Toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys valtuuston asettamien toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutumisesta kuntakonsernissa (Kuntalaki § 115). Näin ei ole toimittu koko kaupunkikonsernille asetettujen eikä yhteisökohtaisten tulostavoitteiden osalta.</p> <p>Miten kaupunginhallitus on osaltaan edistänyt kaupunkikonsernille asetettujen tulostavoitteiden saavuttamista tilikaudella 2022?</p>	
Selvitys	Toimenpiteet
<p>Vuoden 2022 talousarvio on perustunut silloin voimassa olleelle kaupunkistrategialle. Tavoitteet ja seuranta on rakennettu niin, että kuntakohtaiset mittarit ovat suhteelliset ja tilikausikohtaiset. Tilinpäätöksen laadinnan hetkellä ei ole ollut saataville vertailukelpoisia tuloksia muista kunnista, joten vertailua ei ole voitu tehdä. Yhteisökohtaisiin tavoitteisiin on mahdollista löytää vastaukset yhteisökohtaisista korteista, pois lukien</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Jatkossa tavoitteet laaditaan niin, että on mahdollista käyttää esimerkiksi tilinpäätösennusteiden lukuja. - Kaupunginhallitukselle on raportoitu talouden tilanteesta kuukausittain. Jatkossa kehitetään kuukausiraportointia ja tiedonsaannin avoimuutta on parannettu niin, että kaupunginhallituksella on pääsy ajantasaiseen taloustietoon. - Konserniyhteisöt ovat raportoineet omasta toiminnastaan suppeammin neljännesvuosittain ja laajemmin osavuositarkastuksessa vuoden 2022 aikana. Raportit on käsitelty kaupunginhallituksen kokouksissa. - Konserniyhteisöt ja kaupunginhallitus ovat tavanneet yhteisissä

<p>“Yhteisöjen kustannustason nousu ei ylitä yleistä kustannustason nousua”-kohtaa, joka on kustannustason muutoksen perusteella tilanteeseen sopimaton mittari.</p>	<p>kokouksissa vuoden 2022 aikana.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Omistajaohjausta kehitetään koko ajan. Omistajapoliittiset linjaukset ja konserniohje on hyväksytty. - Kaupunginhallitus seuraa kuukausittain konserniyhteisöjen tavoitteita ja toimintaa ja konserniohjeen sekä omistajaohjauksen toteutumista.
<p>3. Peruskaupungin taloustavoitteiden arviointi: Laskujen asiatarastuksen ja hyväksynnän arviointi</p> <p>Laskujen käsittely tulee ymmärtää osana koko hankintaprosessia sekä tiedolla johtamisen kokonaisuutta. Laskujen käsittelyn suurimmat riskit ovat laskujen käsittelijöiden toiminnassa. Tehokas perehdytys, koulutus ja jatkuva sisäinen valvonta ovat ensiarvoisen tärkeitä prosessin toimivuuden kannalta.</p> <p>Miten kaupunginhallitus aikoo kehittää laskujen käsittelyn prosesseja niin, että tiedossa olevat riskit huomioidaan ja niihin reagoidaan asian mukaisesti?</p>	
<p>Selvitys</p>	<p>Toimenpiteet</p>
<p>Laskujen käsittely on osa rahaprosessia.</p> <p>Hankinta on toimi, jolla hankittavien hyödykkeiden kilpailutus ja hankinta toteutetaan.</p> <p>Esihenkilö vastaa perehdyttämisen asianmukaisesta järjestämisestä, talous- ja rahoituspalvelut vastaa sisällön tuottamisesta.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Laskujen käsittelyä koskeva tiliöintiin, asiatarastukseen (sopimuksenmukaisuus) ja hyväksyntään liittyvä koulutus on aloitettu marraskuussa 2022. Koulutusta jatketaan edelleen. Kaikki koulutukset on taltioitu ja niiden sisäistäminen on edellytys valtuuksien saamiselle laskujen käsittelyjärjestelmään. - Tilikartan päivittäminen sekä ohjeistus tilien käyttöön on aloitettu keväällä 2023. Tilikartan päivityksen yhteydessä tiliöinnit yhdenmukaistetaan ja käyttämättömät/vanhentuneet tilit poistetaan. - Laskujen tarkastamista seurataan pistotarkastuksin jälkeinpäin vähintään kolme kertaa vuodessa siten että 30% laskuista jälkikäteistarkastetaan vuosittain. Tarkastukset dokumentoidaan. Tarkastuksen perusteella

	<p>havaittuihin virheisiin puututaan ohjeistamalla oikea toimintatapa.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Perehdyttämiseen on kiinnitettävä huomiota sekä järjestelmien tai roolin aloituksessa että tehtävien aikana.
<p>4. Vuoden 2022 toiminnan arviointi: Toimielinten toiminnan tavoitteiden toteuma</p> <p>Kaupunginhallitus vastaa kaupunkistrategian täytäntöönpanon talousarvioprosessin kautta. Lautakuntien roolin ymmärtäminen strategiatyössä on ensiarvoisen tärkeää, jotta strategiset linjaukset saadaan jalkautettua talousarvion tavoitteisiin.</p> <p>Miten kaupunginhallitus aikoo edistää lautakuntien osallistamista strategian toimeenpanossa?</p>	
Selvitys	Toimenpiteet
<p>Toimialat ovat aloittaneet strategian jalkauttamisen vuoden 2022 lopulla. Vuoden 2023 aikana kaikki palvelualueet ovat jalkauttaneet strategiaa osaksi toimintaansa ja kaupunkistrategia on huomioitu osana toimialojen ja palvelualueiden vuoden 2024 talousarviota. Tämän lisäksi toimielimet ovat käyneet kaupunkistrategiaa läpi omissa teema kokouksissaan kevään 2023 aikana. Tämä toimielinten keskustelukierros keräsi kiitosta erityisesti siitä, että strategiaa ja taloutta käsiteltiin yhdessä.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Strategiatyön koordinoimiseksi on perustettu poikkihallinnollinen strategiaryhmä, joka on osallistunut toimialojen strategiatyön jalkautukseen pitämällä strategia-työpajoja (2022-2023). - Strategiaryhmä on pitänyt strategia- ja talousarvio- työpajoja toimielimissä. (2023) - Lautakunnat ovat käsitelleet strategiaa kokouksissaan.

<p>Talousarvioprosessi uudistettiin vuoden 2022 aikana ja vuoden 2023 talousarvio toteutettiin uudella tavalla. Vuoden 2023 aikana tehtyjen havaintojen perusteella, on talousarvioprosessia edelleen kehitetty, jotta kaupunkistrategia ja strategiset valinnat voidaan esittää entistä konkreettisempien tekojen kautta.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Talousarvioprosessin läpikäynti 2022 ja uudistuksen pilotointi TA2023. - Talousarvioprosessin päivittäminen 2023 ja ohjeistukset. - Talousarviokorteissa on oma kohta strategisten tavoitteiden kirjaamiseksi.
<p>Vuoden 2023 aikana kaupunginhallituksen kanssa pidettyjen iltakoulujen ja kokousten yhteydessä kaupunginhallitus on päättänyt pyytää lautakunnilta esityksiä yhteiseen toimintaperiaatteeseen liitetystä toimenpiteistä. Kaupunginhallitus valitsee koko kaupunkia koskevan toimintaperiaatteen 28.8 kokouksessaan.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Kaupunginhallitus on käsitellyt kaupunkistrategian jalkautusta ja kaupunkistrategian rakennetta ml. toimintaperiaatteet kokouksissa ja iltakouluissa. - Talousarviota koskevissa kokouksissa kaupunginhallitus on kuullut konserniyhtiöitä ja toimielimiä näiden tarpeista ja kaupunkistrategiaa koskevista linjauksista
<p>EDELLEEN KEHITETTÄVÄ: Tarve kehittää toimielinten välistä vuoropuhelua yhteisten ja poikkihallinnollisten tavoitteiden tunnistamisessa.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Kehitetään talousarvio- ja strategiaprosessia paremmin huomioimaan ja tunnistamaan jaettuja tavoitteita.
<p>5. Vuoden 2022 toiminnan arviointi: Tytäryhteisöjen tavoitteiden keskiössä omistajaohjaus</p>	

Kaupunginhallituksen tavoitteet ja teot viestivät epäjohdonmukaisesta omistajaohjauksen organisoinnista. Konserniohjeen päivittäminen on ollut kesken jo vuodesta 2019.

Miten kaupunginhallitus aikoo kehittää omistajaohjausta niin, että toiminta on vakioitua ja se edistää kaupungin strategisia tavoitteita?

Selvitys	Toimenpiteet
<p>Viimeisten vuosien aikana omistajaohjausta on ensin päätetty keskittää tietyille organisaation osalle ja osoittaa tälle riittävä määrä työvoimaa ja resursseja. Myöhemmin resurssit on poistettu ja organisaatio on päätetty purkaa.</p>	<ul style="list-style-type: none">- Omistajaohjaukselle on osoitettava tarpeellinen määrä työvoimaa ja pysyväinen rakenne, jotta toiminta voidaan vakiinnuttaa. Työvoima voidaan osoittaa olemassa olevasta henkilöstöstä, ja mahdolliset omistajaohjauksen osaamistarpeet on huomioitava mahdollisuuksien mukaan tulevissa rekrytoinneissa siten, että omistajaohjaamisen työ voidaan tehdä osana muita työrooleja.- Keskeisistä asiakirjoista omistajapolitiikka on uusittu ja siitä on päätetty valtuustossa vuoden 2022 lopulla. Konserniohje on perusteltua päivittää vasta kaupunkistrategian (5/2022) ja omistajapolitiikan päivittämisen jälkeen. Konserniohje on tulossa päätöksentekoon syksyn 2023 aikana.- Omistajapolitiikka ja konserniohje on hyväksytty.- Merkittävimmät konserniyhtiöt käyvät säännöllisesti kaupunginhallituksen kuultavana.- Konsernijohtoryhmä on aloittanut toimintansa. Konsernijohtoryhmään kuuluvat kaupunginjohtaja, konsernitalouspäällikkö ja toimialajohtajat.- Konserniohjauksen vastuuta on jaettu. Kaupunginhallitukselle tuodaan tietoa konsernijohtoryhmän käsittelemistä ajankohtaisista asioista.

6. Vuoden 2022 toiminnan arviointi: Hyvän hallinnon arviointi kaupungin päätöksenteossa

Salassa pidettäväksi merkittyjen päätösten kirjaaminen on selkeytynyt ja kehittynyt. Ohjeistusta ja käytäntöjä tulee edelleen kehittää, jotta julkisuuslain edellyttämä toiminnan julkisuus toteutuisi tarkoituksenmukaisemmin.

Miten kaupunginhallitus aikoo kehittää salassa pidettäväksi merkittyjen päätösten valmistelun ohjeistusta, jotta päätöksenteko olisi aiempaa läpinäkyvämpää?

Selvitys	Toimenpiteet
Salassapidettävien asiakirjojen valmistelun ohjeistus	<ul style="list-style-type: none">● Annetaan valmistelijoille päivitetty ohjeistus ja koulutus, jonka lähtökohtana on, että<ul style="list-style-type: none">○ salassapidettävien päätösasioiden otsikoiden tulee olla käsiteltävää asiaa kuvaavia vaikka sisältö olisikin salassapidettävää ja○ salassapidettävät asiakirjat laitetaan päätösasioiden liitteiksi ja○ salassapidettävien tietojen sijoittamista esittelyteksteihin ja päätösehdotuksiin vältetään.○ jälkihoitona ohjeistetaan avaamaan julkiseksi tulleet päätösaasiat● Avataan salassapidon peruste (ei pelkästään viittausta lakipykälään, vaan peruste avattuna) ja salassapidon kesto (tuleeko julkiseksi heti päätöksenteon jälkeen vai myöhemmin)

7. Vuoden 2022 toiminnan arviointi: Hyvän hallinnon arviointi kaupungin päätöksenteossa

Pöytäkirjaan merkittävä päätöksen muutosehdotuksen perustelu edistäisi osaltaan päätöksenteon avoimuutta ja läpinäkyvyyttä. Se myös edistäisi pöytäkirjan roolia kunnan päätösten tiedottamisen osalta.

Miten kaupunginhallitus aikoo edistää päätöksenteon läpinäkyvyyttä sekä päätöspöytäkirjojen tiedottamisroolia kaupungin päätöksenteossa?

Selvitys	Toimenpiteet
Päätöspöytäkirjojen tiedottamisrooli ja päätöksenteon läpinäkyvyys	<ul style="list-style-type: none">- Ohjeistetaan toimielimiä kirjaamaan päätökseksi tulleen muutosesityksen perustelut pöytäkirjaan mahdollisuuksien mukaan.- Huolehditaan siitä, että edelleen kaikkien toimielinten esityslistojen julkaisemisesta ja toimielinten päätöksistä lähetetään mediatiedote.